

GEMEENSCHAPSGERICHT LEIDERSCHAP

*“Minder macht bij de ambtenaren en de instituties en meer bij de wijk zelf.
Real change comes from within.”*

In gesprek met Marleen ten Vergert, gemeentelijk programmamanager Veerkrachtig BoTu 2028, Rotterdam

Veerkrachtig Botu is een 10-jarig ontwikkelprogramma voor de wijken Bospolder en Tussendijken (BoTu) in Rotterdam Delfshaven. Het oorspronkelijke programma heeft als motto en doel ‘In 10 jaar naar het stedelijk sociaal gemiddelde’:

https://bospoldertussendijken.nl/wp-content/uploads/2019/03/Brochure-Bospolder_3.0-06.pdf

---

“Het programma is gestoeld op een analyse van problemen en achterstanden in de wijk. Tegelijkertijd wilden we door middel van community building á la ABCD ruimte bieden voor mensen en initiatieven in de wijk om vanuit hun krachten en talenten hún wijk veerkrachtiger te maken.

Community building á la ABCD is gericht op het verder versterken, verbinden en mobiliseren van lokale gemeenschappen. In 2,5 jaar tijd zijn daardoor allerlei initiatieven en gemeenschappen binnen BoTu op gang gekomen. Zo is er rondom het thema schoon & mooi een community van tientallen bewoners ontstaan en zijn er diverse initiatieven tegen armoede opgericht. Er is een actieve vrouwengroep die zich met verschillende thema’s bezig houdt en een heel nieuw netwerk rondom de energietransitie. Ook zetten veel bewoners zich, vaak vanuit nieuwe ontmoetingsplekken, op flat- en straatniveau in voor elkaar en voor hun omgeving.

De afgelopen jaren is dus een heel dicht weefsel ontstaan van betrokken bewoners in BoTu. Veerkrachtig BoTu is veel meer een beweging geworden dan enkel de uitvoering van een gemeentelijk gestuurd programma. Een beweging waaraan talloze mensen en initiatieven hun steentje bijdragen. Een beweging waarin niet alleen veerkracht, maar ook saamhorigheid en solidariteit een hoofdrol spelen. En waar steeds meer bewoners hun stem laten horen.

Deze groeiende bewonersbetrokkenheid in BoTu vraagt om een andere sturing en organisatie van het programma. De stuurgroep, die voornamelijk uit ambtelijke en institutionele partners bestond, volstond niet meer. Het voelde bijna ongemakkelijk om met deze professionals óver bewoners te praten, in plaats van te praten mét de bewoners die

zich zo hard inzetten voor hun eigen wijk.

Hoe groter de inzet en betrokkenheid van bewoners, hoe onhoudbaarder de paradox dat wij als gemeente en andere instituties beslissen over de doelstellingen en bijbehorende budgetten van hun wijk.

Bij zoveel kracht in de wijk past een andere, meer bescheiden overheid. Geen overheid die bepaalt en stuurt, maar eentje die vooral faciliteert en ondersteunt. En dus is er besloten om het de komende tijd anders te doen. Om het simpel te zeggen: minder macht bij de ambtenaren en de instituties, en meer bij de wijk zelf.

Meer mandaat en zeggenschap voor de BoTu communities

Om de groeiende bewonersbetrokkenheid binnen BoTu te vertalen naar meer invloed en zeggenschap, is er een aantal veranderingen doorgevoerd in de organisatiestructuur van het programma Veerkrachtig BoTu 2028.

Programmaraad BoTu bepaalt programma en inzet budget

Als programmanager ben ik eindverantwoordelijk voor de invulling van het programma en de besteding van de middelen (ca 1 mln per jaar). Met ingang van 2022 deel ik dit mandaat met de nieuwe Programmaraad BoTu. Dit is een raad met een brede samenstelling, een groep van circa 20 personen die de kracht uit de wijk vertegenwoordigen. Het gaat om bewoners, ondernemers, initiatiefnemers, maar ook enkele professionals zoals een huisarts, schooldirecteur en politieagent.

De Programmaraad BoTu heeft de bevoegdheid om de invulling van het programma te wijzigen. Met andere woorden, zij nemen de huidige thema's en doelstellingen van het programma onder de loep en kunnen besluiten dat er op andere zaken moet worden ingezet. De raad is ook medeverantwoordelijk voor de begroting op hoofdlijnen en bepaalt hoe het budget over de thema's wordt verdeeld.

Projectleiders uit de wijk vervangen ambtelijke projectleiders

Bij de start van het programma in 2019 werden er drie inhoudelijke speerpunten vastgesteld. Voor elk speerpunt werd een ambtelijke projectleider aangesteld. Zo was er een projectleider Jeugd, Opvoeding & Zorg; een projectleider Werk, Activering, Armoede & Schulden en een projectleider Energie & Buitenruimte. Met ingang van dit jaar zijn alle ambtelijke projectleiders vervangen door buurtbewoners, die voor circa acht uur per week betaald worden. Momenteel zijn er projectleiders voor zes thema's: buitenruimte, energietransitie, zorg en ouderen, jeugd, armoede en schulden, werk en activering en communicatie.

Deze projectleiders zijn verantwoordelijk voor het netwerk van actieve organisaties, initiatieven en bewoners rondom hun thema en bepalen samen met dat netwerk de interventies voor het komende jaar.

De Programmaraad BoTu bepaalt de belangrijkste thema's en de projectleiders vullen die vervolgens verder in, samen met het netwerk in de wijk.

De raad kan ook nieuwe thema's aandragen. Daarvoor zullen dan weer nieuwe projectleiders worden gezocht. Momenteel wordt bijvoorbeeld gedacht aan de aanvullende thema's gezondheid en veiligheid.

Uitvraag naar projecten en initiatieven, beoordeeld door bewoners en andere stakeholders
Zodra de projectleiders duidelijk hebben wat de doelstellingen per thema zijn, wordt er een uitvraag gedaan voor initiatieven, projecten en interventies die kunnen bijdragen aan deze geformuleerde doelstellingen. In lijn met methodieken zoals Participatief Begroten (PB) en Community Local Led Development (CLLD) worden ingediende aanvragen vervolgens niet beoordeeld door een ambtelijke (of institutionele) afvaardiging maar door een groep van onafhankelijke bewoners en andere stakeholders uit BoTu.

Bovenstaande veranderingen binnen de organisatiestructuur van Veerkrachtig BoTu vloeien voort uit de ontwikkeling die het programma in de afgelopen jaren heeft dooremaakt. Enerzijds onafwendbaar, anderzijds ook spannend.

Het vraagt van zowel ambtenaren als bestuurders om vertrouwen in de wijk, het loslaten van controle en het mogen afwijken van eerder gestelde targets. Dit is vaak lastig voor de blauwe wereld die veel gemeenten eigen is. Maar het is de moeite van het proberen waard.

Bestuurders en ambtenaren komen en gaan in de wijken; wij zijn slechts passanten die zich tijdelijk (mogen) bemoeien met de ontwikkeling van een of meerdere wijken. Maar het échte verschil en duurzame verbetering – die kunnen enkel worden gerealiseerd als de gemeenschap aan zet is.

Real change comes from within.

Interview: Birgit Oelkers/Plan en Aanpak, www.planenaanpak.nl februari 2022